

Gịni bụ Eziokwu? - Nke Mbụ

Usoro Eziokwu: Mkpughe, Ntunyere Amụma, na Alfa na Omega

Jeff Pippenger

2023-08-05

Tupu anyị ekwuo banyere isiokwu nke ihe bụ eziokwu, anyị na-arịba ama na anyị amalitelala ọmụmụ a site n'amaokwu atọ mbụ nke Mkpughe isi nke mbụ, ma emesia tinye otu edemede banyere Elaija. Ufodu n'ime ebumnuche nke ọmụmụ ndị a bụ ichoputa oru nke United States n'amuma, imeghe ozi nke Mkpughe nke Jizos Kraist, imata oru ndi amuma dika ihe nnochianya nke ndi Chineke, na itule ihe o putara n'ezie na Jizos bu Alfa. Anyi gosiri na amaokwu atọ mbụ nke Mkpughe kwekorọ ma dakotakwa na amaokwu ikpeazu nke Mkpughe, nakwa na n'onodu abuo ahụ, ma na mbido ma na ngwucha, Jizos na-akowa Onwe Ya dika Alfa na Omega, mbido na ngwucha, onye mbu na onye ikpeazu.

Anyi ji mkparita uka di mkpirikpi banyere Iaija n'omumu nke abuo gosi na amaokwu mmeghe nke Bible kwekorọ n'amaokwu mmechi nke ma Agba Ochie ma Agba Ohuru, nakwa ozo na amaokwu mmeghe nke Agba Ohuru kwekorokwa na mmalite ma o bu mmechi nke Bible n'uzo o bula ichoro isi tlee ya, ma dika otu akwukwo zuru ezu ma o bu dika Agba abuo.

Ihe ozo anyi na-achọ izulite bu nghota a na-aruputa na Chi aruwo oru iji nwayoo nwayoo kpughee Isi-Chineke n'akuko ihe mere eme niile. Nke a bu ihe kpatara anyi ji kwuo na ka oge na-aga n'isiokwu Akwukwo Nso nke akuko ihe mere eme ogbugba ndu, Chineke, nzokwu site na nzokwu, kpughekuru agwa Ya kariya site n'akara ngosi nke aha Ya di iche iche. Chineke Onye Puru Ime Ihe Nile gwara Abraham okwu, otu Chineke ahụ kwa gwara Moses okwu, ma gwa Moses na site n'oge ahụ gaa n'ihu ka a ga-amara aha Ya dika Jehovah. Mgbe ahụ, mgbe Kraist biara, O mere ka Onwe Ya mata site n'aha nke a na-amaghi n'Agba Ochie, ma e wezuga otu nkwputa nke aha ahụ site n'onu otu onye Babilon n'isi nke atọ nke Daniel. O bughị naani na Jizos mere ka a mata na O bu Okpara muru naani Ya nke Nna, kama O kpokwara Onwe Ya n'akuko ihe mere eme ogbugba ndu puru iche ahụ Okpara nke Mmadu. Chineke nyekwara Adventizim nke ndi Millerite aha mgbe O banyere n'ogbugba ndu na mbido Adventizim.

“N’oge a, ebe anyi noworo nso nke ukwu na ogwugwu, anyi ga-adị ka uwa nke ukwu n’omume nke na ndi mmadu ga-achọ n’efu ihu ndi Chineke kporo aha di iche? O ga-ekwe omume ka mmadu o bula ree agwa anyi puru iche dika ndi Chineke horo n’ihi uru o bula uwa nwere ike inye? A ga-ele amara nke ndi na-emebi iwu Chineke anya dika ihe bara nnukwu uru? O ga-abu na ndi ahụ Onyenwe anyi akpwo ndi nke Ya ga-eche na e nwere ike o bula di elu kariya Onye ukwu AHAM? Anyi ga-anwa ihichapu isi ihe ndi ahụ puru iche nke okwukwe nke mere anyi Ndi Adventist Ubochi Nke Asaa?” Evangelism, 121.

Aha e nyere Ndi Adventist Ubochi Nke Asaa bu aha sitere n'aka Onyenwe anyi, ma Nwanyi White na-akporari ndi Adventist ndi Chineke kporo aha. “Akporo aha” putara ibu ndi e nyere aha. Uka abuo naani Nwanyi White kowara dika ndi Chineke kporo aha bu Izrel oge ochie na Izrel nke oge a.

Ya mere, ka anyị na-aga n'ihu n'omumụ anyị nke akwụkwọ Mkpughe, ana m atụ aro na “aha ọhụrụ” ahụ a na-ekpughe nye ndị Filadelfia, ndị a na-anọchikwakwa anya dị ka otu narị puku na puku iri anọ na anọ, bụ nnukwu akụkụ nke nzuzo amụma ahụ a na-emege akara ya obere oge tupu oge ebere emechie.

Onye na-emeri ka M ga-eme ka ọ bụrụ ogidi n'ụlọ nsọ nke Chineke m, ọ gaghi apụkwa ọzọ ma ọlị: M ga-edekwa n'elu ya aha nke Chineke m, na aha obodo nke Chineke m, nke bụ Jerusalem ọhụrụ, nke na-esi n'eluigwe si n'aka Chineke m arịdata: M ga-edekwa n'elu ya aha ọhụrụ m. Onye nwere ntị, ya nụ ihe Mmụọ Nsọ na-agwa nzukọ dị iche iche. Mkpughe 3:12, 13.

Ozi ịdọ aka ná ntị ikpeazụ ahụ bụ ozi nke Mkpughe nke Jizọs Kraịst, ọ bụkwa mkpughe nke agwa Ya.

“Ndị na-eche ọbịbịa nke Nwoke Akwụkwọ-ndina ahụ ga-agwa ndị mmadụ, ‘Lee Chineke unu.’ Uzari ikpeazụ nke ihè ebere, ozi ikpeazụ nke ebere a ga-enye ụwa, bụ mkpughe nke agwa ịhụnanya Ya. Ụmụ Chineke ga-egosiputa ebube Ya. N’ime ndụ na agwa nke onwe ha, ha ga-ekpughe ihe amara Chineke meworo ha.” Christ’s Object Lessons, 415, 416.

Anyị nwere ọtụtụ ihe ndị ọzọ anyị ga-edekọ banyere Jisọs dika Okwu ahụ, ma ugbu a anyị ga-atulee okwu a bụ “eziokwu.” Nghota nke “eziokwu,” na kwa okwu ahụ bụ “eziokwu,” na kwa mkpụrụedemede ndị e jiri wuo “okwu nke eziokwu,” bụ nghota nke agwa Kraịst.

Ya mere, Pailet sirị ya, ị bụ eze, ya bụ? Jisọs zara, ị na-ekwu na m bụ eze. N’ihi nke a ka a muru m, ọ bụkwa n’ihi ihe a ka m ji bịa n’ime ụwa, ka m wee gbaa ama banyere eziokwu. Onye ọ bụla nke sitere n’eziokwu na-anụ olu m. Pailet sirị ya, Gini bụ eziokwu? Mgbe o kwuchara nke a, ọ pughariri ọzọ gakwuuru ndị Juu, si ha, Ahughị m mmehie ọbụla n’ime ya. Jọn 18:37, 38.

Okwu Grik a sughariri di ka “eziokwu” n’amaokwu ahụ sitere n’okwu Hibru, nke bụkwa mkpụrụedemede ma bụrụkwa ọnụogugu. Mkpụrụedemede mbụ nke mkpụrụedemede Hibru bụ ‘aleph.’ N’eziokwu, mkpụrụedemede abụọ mbụ nke mkpụrụedemede Hibru bụ “aleph” na “beth,” ha yikwara nke ukwu mkpụrụedemede abụọ mbụ n’asusu Grik, bụ alpha na beta. Mgbe ejikotara ha ọnụ, ha na-emeputa mgborogwu okwu “alphabet.” Ya mere, a na-eji okwu “alpha” (nke sitere na mkpụrụedemede Hibru bụ aleph) dika mkpụrụedemede, okwu, ọnụogugu, nakwa dika otu n’ime ọtụtụ aha Jisọs.

Mgbe Pailet juru ajuju ahụ, “Gini bụ eziokwu?” Jisọs agwala ya na ihe mere O ji “bịa n’ụwa,” nakwa na ihe mere e ji “mụa” Ya bụ ịgba àmà banyere “eziokwu.” O gbakwunyere na “onye ọ bụla nke sitere n’eziokwu na-anụ” olu Ya.

Ngozi nādirị onye ahụ nke na-agụ, na ndị na-anụ okwu nke amụma a, ma na-edebe ihe ndị ahụ e dere n’ime ya: n’ihi na oge ahụ adikwala nso. Mkpughe 1:3.

EZI-okwu: G225—Site na G227; ezi-okwu: – eziokwu, X n’eziokwu, ezi-okwu, ịdị-ezi-okwu. G227—Site na G1 (dika mkpụrụokwu na-agonari) na G2990; eziokwu (dị ka ihe na-adighi ezo): – eziokwu, n’eziokwu, ezi-okwu. G1; A. Nke sitere n’asusu Hibru; mkpụrụedemede mbụ nke alfabet: naanị n’uzọ atụ (site n’iji ya dika ọnụogugu) nke mbụ. Alfa.

Jisọs sirí ya, Abụ m ụzọ, na eziokwu, na ndụ: ọ dighi onye na-abiakwute Nna, ma e wezuga site n'aka m. Jón 14:6.

Mgbe Jisọs kwuru, “Abụ M ... eziokwu.” Ọ na-ekwu na Ọ bụ mkpụrụedemede, ọnụọgụ, na okwu; n’ihi na mkpụrụedemede alfa, okwu alfa, na ọnụọgụ alfa, ha niile bụ “eziokwu.” N’akwụkwọ Daniel, Kraịst kpughere Onwe Ya dika Onye-ogugu-onuogu di ebube, nke bu nkowa okwu Hibru ahụ bụ “Palmoni,” nke a sughariri di ka “onye nsọ a kapiri onu nke kwuru okwu,” na Daniel isi nke asato.

Mgbe ahụ, anurū m otu onye nsọ ka ọ na-ekwu okwu, onye nsọ ọzọ wee si onye nsọ ahụ nke na-ekwu okwu, Ruo ole mgbe ka ọhụ a ga-adị banyere àjà a na-achụ kwa ụbọchị, na njehie nke mbibi, iji nye ma ebe nsọ ma usuu ndi agha ka a zopia n'okpuru ukwu? O wee si m, Ruo ụbọchị puku abuo na nari ato; mgbe ahụ ka a ga-eme ka ebe nsọ ahụ di ọcha. Daniel 8:13, 14.

“onye nsọ” ahụ a kapiri onu di n'amaokwu nke iri na ato bu “Palmoni”—Onye-ogugu di ebube, ma ọ bụ Onye-ogugu ihe nzuzo. Amaokwu abuo a bu ebe e si kowaa amuma nke afọ 2300 na amuma abuo nke afọ 2520. Afọ 2300 ahụ metutara “ebe nsọ,” ma amuma abuo nke afọ 2520 metutara “ndi agha,” n’ihi na ma ebe nsọ ahụ ma ndi agha ahụ ka Rom ga-azopia. Amuma nke afọ 2520 na-anochi anya izopia ebe nsọ Chineke na ndi Ya. Amuma ato miri emi, nke jikotara onwe ha, nke dabere n’oge, no kpomkwem n’ebe ahụ n’Akwukwo Nso ebe Jizos na-ewebata Onwe Ya dika Onye-ogugu ihe nzuzo di ebube. Ọ bughị naanị na Ọ horo amaokwu abuo a iji were webata Onwe Ya dika Nna-ukwu nke oge, kama amaokwu abuo ahụ ebe Ọ na-ekpughe Onwe Ya na-akowaputakwa oge Ọ ga-abanye n’ogbugba ndu na Izrel ime mmuo nke oge a, ma amaokwu abuo ahụ bukwa ntala na ogidi etiti nke Adventizim.

“Akwukwo Nso nke, kari ndi ozọ nile, bu ma ntala ma ogidi etiti nke okwukwe Advent bu nkwaputa a, ‘Ruo ụbọchị puku abuo na nari ato; mgbe ahụ ka a ga-eme ka ebe nsọ di ọcha.’ [Daniel 8:14.]” The Great Controversy, 409.

N’oge ogwugwu na 1798, e meghere akwukwo Daniel, ozi nke mmuo ozi mbu wee bata n’akuko ihe mere eme, na-egosi mmuba nke omuma amuma nke mere n’oge mmeghari Millerite, nke bu mmalite nke Seventh-day Adventism. Mgbe e meghere akwukwo Daniel nye ndi Millerite, e ghotara ozi sitere n’aka Palmoni—ozi nke oge. Okwu Chineke anaghi ada ada ma oli, o na-ejikokwa ogwugwu na mmalite mgbe niile. Ya mere, n’ogwugwu Adventism, a ga-enwe n’ezie mkpughe nke agwa Ya, dika e mere n’akuko ihe mere eme nke ndi Millerite. Eziokwu a dabere n’elu mmalite na ogwugwu Adventism, ma o daberekwa n’elu mmekorita e kwuputara nke akwukwo Daniel na akwukwo Mkpughe. Daniel na Mkpughe na-anochi anya otu akwukwo, ma n’ime nnochiteanya ahụ, ha bu ndi akaebe abuo, nke mbu bu Daniel, nke ikpezukwa bu Mkpughe.

“Akwukwo Daniel na Mkpughe bu otu. Otu bu amuma, nke ozọ bu mkpughe; otu bu akwukwo e mechiri emechi, nke ozọ bu akwukwo e meghere.” Seventh-day Adventist Bible Commentary, mpiakota nke 7, 972.

Daniel na Mkpughe bu akwukwo abuo nke bu otu akwukwo, n’otu uzọ ahụ Akwukwo Nso bu otu akwukwo e kewara n’Agba Ochie na Agba Oheru, ma o bu mmalite na ogwugwu. N’Mkpughe isi nke iri na otu, ndi akaebe abuo ahụ e gosiputara di ka Mosis na Ilaija bu Agba Ochie na Agba

Ọhuru.

“Banyere ndi àmà abụọ ahụ, onye amuma ahụ gara n’ihu kwuputa, si: ‘Ndi a bu osisi oliv abụọ ahụ, na ihe ndoba oriṅa abụọ ahụ nke na-eguzo n’ihu Chineke nke ụwa.’ ‘Okwu Gi,’ ka onye ọbụ abụ ahụ kwuru, ‘bu oriṅa nye ụkwụ m, na ihè nye ụzọ m.’ Mkpughe 11:4; Abụ Oma 119:105. Ndi àmà abụọ ahụ na-anochi anya Akwukwo Nso nke Agba Ochie na nke Agba Oheru.” *The Great Controversy*, 267.

Daniel na Jon bu ndiamà abụọ ndi a kpagburu ha abụọ, ndi e mere ha abụọ ndi a dotara n’agha, ndi e nyere ha abụọ otu ahiri akuko amuma ahụ ka ha dee ya, ndi na-anochi anya otu nari puku na puku iri anọ na anọ ahụ, ndi biri ndu ha abụọ n’oge na-eso mbibi Jerusalem, ndi bukwa ihe nnochianya nke onwu na mbilite n’onwu, (Jon site na mmanu a na-esi esi, Daniel site n’olulu odum).

Daniel na-akowa mkpughe puru iche banyere agwa Kraist, o na-emekwa nke a n’amaokwu abụọ ahụ nke mmuo nso kporo “ogidi etiti na ntoala” nke nzuko Seventh-day Adventist. Amaokwu abụọ ahụ bu “nkume isi” ahụ, ya bu nkume ikpezu e debere n’elu ntoala ndi ahụ nke oru William Miller nochiri anya ha. Nkume isi ahụ wetara ya na ya nghota banyere ebe nso nke eluigwe, iwu Chineke, ubochi izu ike, ikpe nyocha, na ndi mmuo ozi ato nke Mkpughe isi nke iri na anọ. Daniel bu mmalite nke akwukwo ahụ, John bu njedebe ya.

Ihe odide Jon ga-eme ka a mata mkpughe nke agwa Kraist na njedebe nke Adventizim. N’mbido Izrel nke oge a, O kpughere Onwe Ya dika Onye-Agu Onuogu Di Ebube, Onye Okike nke ihe niile metutara mgbakọ na mwepu; ma na njedebe nke Izrel nke oge a, O na-ekpughe Onwe Ya dika oka mmuta asusu di ebube. O bu Onye Okike nke ihe niile metutara asusu, ma o bu nhazi asusu, iwu utasusu, okwu, na obuna mkpuredemede nke alfabet. O kere nkwurita okwu nke a na-emezu site n’okwu, nke iwu utasusu na-achi, ma e dere ya ede ma o bu kwuo ya n’onu, e ji alfabet e dere ya nke bu site n’atumatu Ya; ma karja ihe ndi ahụ niile—O bu Okwu ahụ. Site n’Okwu ahụ ka O na-agbanwe ndi Laodisia kpuru isi na-adighi njikere ka ha buru ndi Filadelfia e doro nso.

Do ha nso site n’eziokwu gi: okwu gi bu eziokwu. Jon 17:17.

Okwu a sughariri di ka “ido nso” putara ime ka o di nso. Puku nari anọ na iri anọ na anọ ahụ ga-adi nso, ha ga-erukwa onodu ahụ nke agwa site n’aka “eziokwu” ahụ, ma o bu i nwere ike ikwu, site n’aka “okwu” ya, n’ihi na Jizos bu Okwu ahụ, O bukwa eziokwu ahụ.

Na mbu ka Okwu ahụ di, Okwu ahụ sokwa Chineke, Okwu ahụ bukwa Chineke. Otu a ka o di na mbu soro Chineke. E sitere n’aka ya mee ihe niile; o dighikwa ihe obula e mere nke e meghi site n’aka ya. Jon 1:1–3.

Riba ama na nke a bu ihe mbu Jon dere n’ozima ya. N’ezie, o na-adako na ihe mbu e dere n’Akwukwo Jenesi. O na-agbakwunye n’igba ama ahụ, na-akowaputa nke oma karja ihe e kwuputara na Jenesi otu.

Na mbido Chineke kere eluigwe na ụwa. Jenesi 1:1.

Okwu a sughariri ibu “Chineke” n’amaokwu nke mbu di n’udi otutu, si otu a na-akowaputa site n’“mmalite” ahụ n’onwe ya na Chineke kariri otu. “Na mbido,” n’Ozioma Jon, Okwu ahụ nonyere

Chineke, Okwu ahụ bụkwa Chineke. Okwu ahụ bụkwa Onye Okike.

Jisọs bụ Okwu ahụ, ọ bụkwa Ya mere Baịbụl site n'ijikọta chi na mmadụ—chi nke Mmụọ Nso nọchiri anya ya, na mmadụ n'ime ndị dere okwu ndị ahụ n'akwụkwọ ndị a ga-ezigara ụka dị iche iche. Ya mere, Baịbụl bụ ngwakọta nke mmadụ na chi dị ka Jisọs dị. Baịbụl, n'agbanyeghị itinye aka nke ụmụ mmadụ dara ada, ndị nwere ahụ nke anụ ahụ, bụ ihe dị nsọ, ndị ikom dere ya n'akwụkwọ bụkwa ndị nsọ.

Anyị nwekwara okwu amụma nke juru nnọọ anya; nke unu na-eme nke ọma inna ntị na ya, dika n'ihè nke na-enwu n'ebe ọchịchiri dij, ruo mgbe chi bọ, kpakpando nke ụtutu ewee pụta n'obi unu: N'ima nke a tupu ihe niile, na ọ dighi amụma ọ bula nke Akwụkwọ Nso sitere n'ikowa nke onwe onye. N'ihì na amụma esiteghị n'oge ochie bja site n'uche mmadụ: kama ndị nsọ nke Chineke kwuru okwu dika Mmụọ Nso kpaliri ha. 2 Pita 1:19–21.

Ọ bụ ezie na ndị amụma bụ ndị nsọ, ha ka bụ mmadụ dara ada, n'ihì na mmadụ niile emehiewo, ha erughikwa ebube nke Chineke. N'agbanyeghị nke a, Baịbụl bụ njikọta nke idị Chineke na idị mmadụ, ọ dika nsọ, n'ihì na Okwu Chineke bjaara igosi n'ime ndụ Ya na n'Okwu Ya e dere ede na idị mmadụ ejikọtara na idị Chineke adighi emehie. Ihe bụ eziokwu banyere Baịbụl bụkwa eziokwu banyere Kraịst, n'ihì na Ọ bụ Baịbụl.

Jisọs were n'Onwe Ya anụ ahụ mmehie ma O meghị mmehie ọbula, si otu a nye ihe nlereanya na mmadụ jikọtara na chi adighi emehie.

“Akukọ banyere Bethlehem bụ isiokwu a na-apughị igwu agwu. N'ime ya ka e zoro 'omimi nke akụ nke amamihe na ihe omuma nke Chineke.' Ndị Rom 11:33. Anyị na-eju anya n'ajà Onye Nzọpụta, n'igbanwe ocheeze nke eluigwe ka ọ buru ebe anụ ụlọ na-eri nri, na mkpakorita nke ndị mmụọ ozi na-eife ofufe ka ọ buru nke ụmụ anumanu nke ụlọ anumanu. Nganga na ntukwasi obi nke mmadụ n'onwe ya ka a na-abara mba n'ihu Ya. Ma nke a bụ nanị mmalite nke nbilata onwe Ya dij itunanya. Ọ ga-abula ihe foro nke nta ka ọ buru iweda onwe Ya ala na-enweghị nsotu nye Okpara Chineke iyi odidi mmadụ, ọbuna mgbe Adam ka guzo n'aka ya dij ọcha na Iden. Ma Jisọs nabatara mmadụ mgbe agburu mmadụ esiworị ike gwu n'ihì puku afọ anọ nke mmehie. Dị ka nwa ọ bula nke Adam, Ọ nabatara nsonaazu nke aru ọrụ nke nnukwu iwu nke nketa. Ihe nsonaazu ndị a bụ ka e gosiri n'akukọ ihe mere eme nke ndị nna nna Ya n'ụwa. O jidi ụdị nketa dij otu a bja ka Ya na anyị keta mwute na onwunwa anyị, ma nye anyị ihe nlereanya nke ndụ na-enweghị mmehie.” The Desire of Ages, 48.

Jisọs bụ Okwu ahụ, ma Jisọs na Akwụkwọ Nso bụkwa ngwakọta nke mmadụ na idị-nsọ. Mgbe Jisọs weputara Akwụkwọ Nso n'ime nari afọ dij iche iche, O tinyere iwu n'ime Akwụkwọ Nso ka ndị ga-anụ nwee ike inu. Iwu ndị na-achị Akwụkwọ Nso bụkwa agwà nke agwa Ya.

“N'Akwụkwọ Mkpughe ka akwụkwọ nile nke Bible na-ezukọ ma na-ejedebe. N'ebe a ka mmeju nke akwụkwọ Daniel dij.” Acts of the Apostles, 585.

Okwu a bụ “complement” putara ime ka e ruo n'izu oke. Akaebe Daniel na-ejedebe n'akwụkwọ Mkpughe, na-eme ka akaebe Daniel buru mmalite, Mkpughe burukwa ogwugwu. A na-emeghari mmalite nke Mkpughe n'ogwugwu Mkpughe; ma n'amaokwu mbu nke Daniel isi nke mbu, e

nwere agha n'etiti Izrel nkịtị na Babilon nkịtị, nke Babilon meriri; ma n'ogwugwu akukọ ihe mere eme nke oge nnwale, n'ime Daniel 11:45, 12:1, Babilon ime mmụọ nọ n'agha megide Izrel ime mmụọ, ma n'ikpeazu Babilon na-meri meri, Izrel kwa na-meri. Dịka o siri dị banyere Jon n'akwukwọ Mkpughe, mmalite nke akaebe Daniel kwekorọ na ogwugwu nke akaebe ya. Ya mere, gini bu eziokwu?

Ozizi bu okwu na-akowaputa ihe otu igwe ndi kwere ekwe na-aghota di ka ihe ziri ezi. Ebumnuche ya ma o bu ojiji ya abughi nke e debere nani n'Akwukwọ Nso ma o bu n'Okpukpe Kraist. N'ihe a na-akpo Okpukpe Kraist, o yikariri ka e nwere otutu "ozizi" ugha karja ezi nke bu eziokwu; n'ihi na Babilon nke mmuo, bu papacy, bu onu ulo nke nnunu o bula na-adighi ocha na nke a na-akpo asi, nnunu ndi ahụ na-anochikwa anya ihe ojoo, nke uka di iche iche na-akwado ma na-ekpuchikwa site n'ozizi ugha, dika na iwu ahụ ka a kagburuwo. Ma e nwere ezi ozizi.

"Uche ndi Beria adighi emechi emechi n'ihi ajombunobi. Ha di njikere nyochaa eziokwu nke ozizi ndi ndiozi kwusara. Ha muru Akwukwọ Nso, o bughi n'ihi ochicho imata ihe naani, kama ka ha wee muta ihe e dere banyere Mesaja ahụ e kwere na nkwa. Kwa ubochi ha na-enyocha ihe ndeko ndi ahụ sitere n'mmuo nso, ma ka ha na-atunyere akuku Akwukwọ Nso na akuku Akwukwọ Nso ozo, ndi mmuo ozi nke eluigwe no n'akuku ha, na-enye uche ha ihè ma na-emetuta obi ha nke ukwu."

"N'ebe o bula a na-ekwusa eziokwu nke ozioma, ndi na-achọ n'ezi obi ime ihe ziri ezi ka a na-eduga n'inyocha Akwukwọ Nso nke oma nke ukwu. O buru na, n'oge mmechi nke akuko uwa a, ndi a na-ekwusara eziokwu ndi na-anwale mmadu ga-eso ihe nlereanya nke ndi Beria, na-enyocha Akwukwọ Nso kwa ubochi, ma jiri okwu Chineke tunyere ozi ndi a na-ewetara ha, taa a ga-enwe nnukwu onu ogugu ndi na-eguzosi ike n'iwu nke iwu Chineke, ebe ugbo a ndi di otu a bu ole na ole n'itunyere ha. Ma mgbe a na-eweta eziokwu ndi Bible na-adighi amasi otutu mmadu, otutu na-aju ime nnyocha a. O bu ezie na ha enweghi ike igonari ozizi doro anya nke Akwukwọ Nso, ha ka na-egosi oke adighi njikere imu ihe ama ndi e wetara. Ufodu na-eche na obuna ma ozizi ndi a bu eziokwu n'ezie, o dighi nnukwu ihe o putara ma ha anabata ihè ohuru ahụ ma o bu na ha anabataghị ya, ha na-araparakwa n'akuko ifo ndi na-atọ uto nke onye iro ji eduhie mkpuruobi. N'uzo di otu a, uche ha na-ekpuchi site n'ihe njehie, ha wee kewapu onwe ha n'eluigwe."

"A ga-ekpe onye o bula ikpe dika ihè e nyere ya siri di. Onyenwe anyi na-eziga ndi nnochị anya Ya ka ha were ozi nzoputa puta, ma ndi na-anu ya, O ga-eme ka ha buru ndi a ga-aju ajuju maka uzo ha si emeso okwu ndi ohu Ya. Ndi na-achọ eziokwu n'ezi obi ga-eme nnyocha nke oma, n'ihè nke okwu Chineke, banyere ozizi ndi e wetara n'ihu ha." Acts of the Apostles, 231, 232.

E nwere "ozizi" ndi bu "eziokwu nke ozioma," o dikwa mkpa ka a nyochaa ha. Ufodu n'ime ha, (ma o buru na o bughi ha niile,) bu "eziokwu nnwale." Ubochi Izuike bu eziokwu nnwale di mfe nghota. E nwere ozizi eziokwu na ozizi ugha. Ufodu n'ime ozizi eziokwu ahụ na-ewetara ndi na-anu ha ule. E nwekwara udi eziokwu e zubere maka oge ufodu. A na-akpo eziokwu ndi a "eziokwu nke oge a."

“E nwere ọtụtụ eziokwu dị oké ọnụ ahịa dị n’Okwu Chineke, ma ọ bụ ‘eziokwu nke ugbo a’ ka ịgwè aturu ahụ choro ugbo a. Ahuwo m ihe ize ndu di n’ime ndi ozi na-apu n’ebe isi ihe ndi di mkpa nke eziokwu nke ugbo a di, ka ha biri n’elu isiokwu ndi a na-atughị ime ka ịgwè aturu ahụ diri n’otu ma doo mkpuru obi nsọ. Setan ga-ewere n’ebe a uru ọ bula o nwere ike iji meruo ọrụ ahụ.”

“Ma isiokwu ndi di ka ebe nsọ ahụ, n’ihe metutara ubochi 2300 ahụ, iwu nile nke Chineke na okwukwe Jisọs, kwesikwara n’ezie ikowa mmeghari Obibia ahụ gara aga ma gosi onodu anyi ugbo a, guzosie okwukwe nke ndi na-enwe obi abuo ike, ma nyekwa nkwasị ike banyere odinihu ebube ahụ. Ndi a, ahūwo m ugboro ugboro, bu isiokwu ndi bu isi ndi ozi ahū kwesiri itukwasị uche na ha.” Early Writings, 63.

Ndi Adventist na-ejikari akuku Akwukwo Nso a agbanahu ihe o na-ekwuputa n’eziokwu. Ha na-arū ūka na ihe niile e kwesiri imesi ike n’ozi anyi nke “eziokwu nke ugbo a” bu ebe nsọ, ubochi 2300 ahū, iwu ndi ahū na okwukwe nke Jisọs. Ha na-ekwu nke a iji zere ihe e ji mara isiokwu anọ ndi a.

Ebumnuche nke eziokwu ukwu anọ ndi a bu na e “turu ha nke oma nke ukwu iji kowaa mmeghari mbata nke gara aga ma gosi ihe onodu anyi ugbo a bu, mee ka okwukwe nke ndi na-enwe obi abuo guzosie ike, ma nye kwa nkwenye banyere odinihu ahū di ebube.” E mere ozizi anọ ndi a nke eziokwu di ugbo a ka ha gosi na mmalite nke Adventism (mmeghari mbata nke gara aga) na-akowa njedebe nke Adventism (onodu anyi ugbo a). Ozizi isi anọ ndi ahū ka e “turu nke oma nke ukwu” iji kowaa ukpuru ahū na njedebe na-egosi onwe ya site na mmalite. Di ka akuku a nke mmuo nsọ si kwuo, nke a bu “eziokwu di ugbo a” nke “igwe aturu” “choro ugbo a.”

Izrel ogee bu mmalite nke Izrel, Izrel nke oge a bu kwa njedebe ya. Izrel nkiti nke oge ochie nochiri anya ndi Seventh-day Adventist site n’oge njedebe malite na 1798 ruo n’iwu ubochi Sode. Tupu obibia mbu nke Kraist, “eziokwu di ugbo a” ezoro ndi Juu ezo, n’ihi na ha bu ndi kpuru isi (Laodisia) n’ihi idabere ha n’omenala na odinala.

“Anyi choro ighota oge anyi bi n’ime ya. Anyi aghotaghi ya obuna okara. Anyi anatabeghi ya nke oma obuna okara. Obi m na-ama jijiji n’ime m mgbe m chetara udi onye iro anyi ga-ezute, na etu anyi si di njo n’ikwadebe izute ya. E gosiputala m ule nile umu Izrel gabigara, na onodu ha di tupu obibia mbu nke Kraist, ugboro ugboro, iji kowaa onodu nke ndi nke Chineke n’ahumahu ha tupu obibia nke ugboro abuo nke Kraist—otu onye iro ahū siri choo ohere o bula iji jide uche ndi Juu, ma taa o na-achọ ime ka uche ndi ohu Chineke ghara ihu uzo, ka ha wee ghara inwe ike imata eziokwu ahū di oké ọnụ ahia.” Selected Messages, book 2, 406.

Di ka ntuka anyi na-esonu si di, ndi Juu echefuru “eziokwu mbu nke Chineke,” ma eziokwu mbu ahū nye ndi Juu bu akuko banyere nnaputa ahū site n’Ijpt. Akuko banyere nnaputa ahū bu eziokwu mbu ha; o bu eziokwu ahū e nyere ha iwu ka ha kuziere umu ha n’ime ogbo ha niile. Ha dara ada, dika Adventism kwa dara. Iji gosiputa eziokwu ahū nye ndi Juu e kpuchiri anya, Jisọs tinyere eziokwu ahū n’ime usoroiche.

“N’oge Onye-nzọputa b́ara, nd́ Juu ekpuchiela nkume d́ oké ọnu ah́a nke eziokwu nke ukwu n’okpuru mkpofu omenala na akukọ ugha, nke mere na ọ gagh́ ekwe omume imata nke bu eziokwu na nke bu ugha. Onye-nzọputa b́ara iwepu mkpofu nkwenkwe ugha na njehie nd́ e jigidere ogologo oge, ma debe nkume d́ oké ọnu ah́a nke okwu Chineke n’usoro eziokwu. Ǵń ka Onye-nzọputa ga-eme ma ọ buru na ọ b́akwute aný ugbu a d́ka o si b́akwute nd́ Juu? Ọ ga-ad́ ya mkpa iru ọru yiri nke ah́u n’iwepu mkpofu omenala na emume. Nd́ Juu nwere nnukwu nkuda mmuọ mgbe ọ ru ru a. Ha eleghara eziokwu mbu nke Chineke anya, ma Kraist mere ka a hu ya ozo. Ọ bu ọru aný itohapu eziokwu Chineke nd́ ah́u d́ oké ọnu ah́a n’aka nkwenkwe ugha na njehie.”

“A liewo ezi-otuto e liriwo e kpuchiri anya, e mekwaara ka ha ghara inwe nchapu ma ọ bu imasi site n’ezighi ezi na nkwenkwe ugha. Jisos na-ekpughe ihè nke Chineke, ma na-eme ka nchaputa mara mma nke eziokwu puta ihè n’ebube ya nile nke Chineke. Uche nd́ obi ha ziri ezi juputara n’itunanya. Obi ha na-adota n’ihunanya d́ nsọ n’ebe Onye ah́u no bu onye weputara ọla d́ oké ọnu ah́a nke eziokwu ma gosiputa ha nye nghota ha.”

“Nd́ Juu ghotara akuku ufodu nke eziokwu ah́u, ma kuziekwa akuku ufodu nke okwu Chineke; ma ha aghotaghi idi omimi na idi ukwu nke iwu Chineke. Kraist kpochapuru mkpofu nke odinala, ma gosiputa mkpuru d́ n’ime ya n’ezie na obi nke nzube Chineke. Mgbe o mere nke a, iwe juru ha nke ukwu nke na ha enweghizi njide onwe-ha. Ha gbasara akuko ugha site n’otu obodo ruo n’obodo ozo na Kraist na-ebibi ọru Chineke. Ma mgbe Jisos wepuru udi ochie nd́ ah́u, o weghachiri eziokwu ochie nd́ ah́u, na-etinye ha n’usoro eziokwu. O kwekorọ ha ma jikota ha onu, mee ka ha buru usoro eziokwu zuru ezu ma guzosie ike n’uzo nha na ndakorita. Nke a bu ọru Onye Nzọputa aný ru ru; ma ugbu a ǵń ka aný ga-eme? Ọ bu na aný agagh́ aru ọru n’ime nkwekorita na Kraist? Ọ bu asiri ka ga-achi aný? Ọ ga-ekwe ka echiche aný onwe aný zoo ihè Chineke n’ebe aný no? Aný kwesikwara igu nke oma, inu ihe n’uzo nghota, ma kuzikwa nd́ ozo ihe nd́ aný mutara. Aný ga-anogide na-agu agu maka achicha nke ndu, na-anogide na-achọ mmiri d́ ndu na snow nke Lebanon, ka aný wee nwee ike iduga nd́ mmadu gaa na mmiri d́ ndu, na-enye oyi, nke Isi-iyi nke eziokwu.” Review and Herald, June 4, 1889.

N’obibia mbu Ya, Jisos “weghachiri eziokwu ochie nd́ ah́u, na-edobe ha n’ime usoro eziokwu. O kwekorọ ha ma jikota ha onu, mee ka ha buru usoro eziokwu zuru ezu ma nwee nhata n’akuku niile.” Jisos jiri akuko ihe mere eme nke mmalite Izrel oge ochie mee ka o guzobeghachi eziokwu ochie nd́ ah́u, ọ kpokwara nke a site n’ikwekorita eziokwu nd́ ah́u (n’isiokwu) na ijikota ha onu (n’usoro yiri ibe ya, ahiri n’elu ahiri). O mere nke a n’ihi ebumnuche nke itohapu nd́ Juu n’omenala na odinala nd́ kpuru ha isi. Akuko ihe mere eme ah́u bu akuko mmechi nke Izrel nkiti.

Okpukperechi Ubochi-Ibia-Nzọputa na-emeghari akuko ihe mere eme nke njedebè Izrel oge ochie, a na-aruzukwa usoro etiti a ga-etinye eziokwu n’ime ya iji wepu isi Laodisia nke odinala na omenaala ugbu a, d́ka e si mee ya mgbe Kraist na nd́ Juu na-emekorita ihe. A ga-etinye “eziokwu ochie” n’ime “usoro etiti” nke eziokwu, ka e wee chikota ahiri amuma onu na ahiri amuma nd́ ozo, “ahiri n’elu ahiri,” n’usoro yiri ibe ha, maka ebumnuche nke ikekwe itohapu onye Laodisia n’isi ya. Kraist bu ihe nlereanya aný, n’ihe niile.

E nwere eziokwu dị n'ime Baiḅul a na-akpọ ozizi, ma “e nwekwara ọtutu eziokwu ndi di ebube,” ma e nwekwara kwa “eziokwu ugbu a,” nke bu “ule nye ndi nke” “ogbo” ahụ bi n'oge a na-ekpughe eziokwu ahụ. N'uzo amuma, nke a na-eme n'ogbo nke anọ nke Adventism, ma “eziokwu ugbu a” “nke bu ule maka ogbo a” abughị ule nye ogbo ndi mbu nke Adventism.

“E nwere n'Akwukwo Nso ufodu ihe ndi siri ike ighota nke, dika okwu Pita si di, ndi na-amughị ihe na ndi na-adighi eguzosi ike na-atughari agbagọ ruo mbibi nke onwe ha. Anyi agaghị enwe ike, n'ụwa a, ikowa ihe amaokwu o bula nke Akwukwo Nso putara; ma o dighi isiokwu di mkpa nke eziokwu bara uru n'omume nke a ga-ekpuchi n'ihe omimi. Mgbe oge ga-abia, n'usoro nduzi Chineke, ka a nwalee ụwa site n'eziokwu maka oge ahụ, Mmuo Ya ga-akpali uche mmadu icho Akwukwo Nso, obuna site n'ibu onu na n'ekpere, ruo mgbe a ga-achoputa njiko o bula ma jikota ha onu n'usoro zuru ezu nke yinye. Eziokwu o bula nke metutara ozugbo nzoputa nke mkpurubi ga-eme ka o doo anya nke oma nke na o dighi onye kwesikwara imehie uzo ma o bu iga ije n'ochichiri.”

“Di ka anyi soro n'usoro amuma ahụ ala, e gosiputawo ma kowaakwa eziokwu e kpughere maka oge anyi n'uzo doro anya. A na-aza anyi ajuju maka ihe ugwu ndi anyi na-enwe na maka ihè nke na-amukwasị uzo anyi. Ndi biri n'ogbo ndi gara aga ga-aza ajuju maka ihè e kwere ka o mukwasị ha. A kpaliri uche ha n'ihe metutara akuku di iche iche nke Akwukwo Nso ndi nwara ha. Ma ha aghotaghị eziokwu ndi anyi na-aghota. O bughị ha ka e nyere ibu oru maka ihè ahụ ha na-enweghi. Ha nwere Akwukwo Nso, dika anyi nwere; ma oge e ji emeghe eziokwu puru iche gbasara ihe ngosi ikpeazu nke akuko ihe mere eme nke ụwa a bu n'oge ogbo ikpeazu ndi ga-adị ndu n'elu ụwa.

“A haziela ezi puru iche ka e meziri ka ha kwekoo n'onodu nke ogbo di iche iche dika ha diworo. Eziokwu nke ugbu a, nke bu ule nye ndi mmadu nke ogbo a, abughị ule nye ndi mmadu nke ogbo ndi di anya n'oge gara aga. O buru na e nyere ogbo ndi gara aga ihè nke na-enwu ugbu a n'ebe anyi no banyere ubochi izu ike nke iwu nke anọ, Chineke gaara aju ha ajuju n'ihè ahụ.” Testimonies, volume two, 692, 693.

Maka ndi nwere ike icho igonari na e nwere ogbo anọ n'akuko ihe mere eme nke Adventism, aga m akpo unu ka unu leba anya na Tebul Habakuk. Uzo di nnoo mfe isi ghota eziokwu a bu na aha ahụ, Laodisia, putara ndi a na-ekpe ikpe. Mmalite nke Adventism kwuputara mmeghe nke ikpe ahụ, ma njedebe nke Adventism na-akposi mmechi nke ikpe ahụ. Mmechi nke ikpe ahụ na-eme n'ogbo nke ato na nke anọ.

I gaghi emere onwe gi onyinyo a piri api, ma o bu oyiya o bula nke ihe o bula di n'elugwe n'elu, ma o bu nke di n'ụwa n'okpuru, ma o bu nke di n'ime mmiri di n'okpuru ụwa: i gaghi akpo isi ala nye ha, ma o bu fee ha ofufe: n'ihè na Mu onwe M, Jehova Chineke gi, bu Chineke ekworo, na-achoputa ajo omume nke ndi nna n'ahụ umu ruo n'ogbo nke ato na nke anọ nke ndi kporo M asi; ma na-egosikwa ebere nye puku kwuru puku nke ndi huru M n'anya, na-edebekwa iwu M nile. Opupu 20:4–6.

Ná ngwucha nke ikpe, a ga-ekpe ogbo ikpeazu nke Adventizim Laodisia (ndi a kpebiri ikpe) ikpe, a ga-atukwa ha puo n'onu Onyenwe anyi, dika e mere Izrel oge ochie n'oge mbibi Jerusalem. Ozizi Akwukwo Nso bu eziokwu; e nwekwara eziokwu nnwale, e nwekwara kwa eziokwu ugbu a.

Eziokwu ugbu a na-abụ mgbe niile eziokwu nnwale, ma ọ na-akọwapụta n'uzọ pụrụ iche eziokwu nnwale e haziri kpomkwem maka ọgbo ahụ dị ndụ ugbu a. Ma eziokwu nke okwu a bụ na, o yikariri ka, eziokwu ọ bụla sitere n'Okwu Chineke nke anyị hooro iju, aghowo ugbu a eziokwu nnwale nke anyị ka dara n'ime ya.

Jizos bụ Okwu Chineke, Ọ bụkwa eziokwu. Ọ gwara Pailet na ihe kpatara O ji “bia” “n'ime uwa,” bụ ka O “gba àmà banyere eziokwu,” na na onye ọ bụla nuru olu Ya, “bụ nke eziokwu.” Okwu ahụ bụ “eziokwu” nke Pailet na Jizos kwuru banyere ya sitere n'okwu Hibru nke a sughariri dika “eziokwu,” ma a huru ya ugboro nari otu na iri abuo na asaa n'Agba Ochie. Okwu Hibru ahụ (H571) a sughariri ya n'asusu Bekee n'uzo di iche iche, ma n'Agba Ochie a sughariri ya ugboro iri itoolu na abuo dika “eziokwu.” Ọ bụ otu n'ime okwu ndi ahụ di ike nke ukwu n'otutu okwa.

Okwu a sughariri dika “eziokwu” n'Agba Ochie mejuputara mkpuredemede Hibru ato, ma n'asusu Hibru, mkpuredemede ndi ahụ nwere nkowa nke ha; ya mere, okwu a na-emeputa site na mkpuredemede ndi ahụ na-ejikota ihe nkowa mkpuredemede ọ bula putara iji weputa ihe okwu ahụ putara n'ozuzu ya. Okwu ahụ bụ “eziokwu” bụ nke mejuputara mkpuredemede Hibru ato: mkpuredemede mbu nke alifabet Hibru, otu mkpuredemede di n'etiti, na mkpuredemede ikpeazu nke alifabet Hibru. “Eziokwu” n'Agba Ochie ka e ji mkpuredemede mbu na nke ikpeazu nke alifabet nochite anya ya, tinyere otu mkpuredemede di n'etiti!

Nke a bụ nkowa nke “iwu nke mbu e kwuru okwu ya” di n'Akwukwo Nso. Oge mbu e gosiputara isiokwu bu ebe nrutu aka kacha mkpa nye okwu ahụ, nke bu mkpuru, ọ nwekwara DNA nile di mkpa iji muo akuko ahụ dum. Ebe nrutu aka nke abuo kacha mkpa n'iwu nke mbu e kwuru okwu ya” bu nrutu aka ikpeazu, n'ihi na n'ebe ahụ ka e jikotara akuko niile bilitere n'etiti mbido na njedebe. “N'ime Mkpughe ka akwukwo niile nke Akwukwo Nso na-ezuko ma na-agwu,” Mkpughe bukwa akwukwo ikpeazu nke Akwukwo Nso.

Okwu Hibru a bụ “eziokwu” nke anyi na-atule na-amalite site n'akwukwo ozi “Aleph”; mkpuredemede nke iri na ato bu “Mem,” nke iri abuo na abuo ma burukwa nke ikpeazu bu “Tav.” N'ezie, e nwere nkowa di iche iche nke putara mkpuredemede ndi a, dabere n'aka onye oka mmuta asusu i juru ka o kowaa ha, ma nkowa ha n'ozuzu na-enye ezigbo nghota.

א (Aleph): Mkpuredemede mbu nke alfabet Hibru, a na-ejikokwa ya ugboro ugboro na idi n'otu, ọ na-anochitekwa anya Ihe Di Nso na nke ebighi ebi, na-anochi anya njiko di n'etiti Chineke na okike.

מ (Mem): Leta nke iri na ato n'alfabet Hibru, a na-ejikotakwa ya ugboro ugboro na mmiri.

ת (Tav): Mkpuredemede ikpeazu n'ime alfabet Hibru, ọ na-ebukwa ihe “akara” ma ọ bụ “àmà.” A na-ejikokari ya na echiche nke mmezu ma ọ bụ “akara-nkwuchi” nke okike. N'asusu Hibru oge ochie, mkpuredemede Tav nwere odidi obe.

Okwu Hibru a sughariri dika “eziokwu” nke anyi na-atule bu nke mejuputara mkpuredemede ato, ndi onu na-anochi anya ozioma ebighi ebi. Gini? A na-amata nke a n'uzo di mfe ma o buru na i ghota na ozi ndi mmuo ozi ato bu ozioma ebighi ebi. A na-amata ya n'ihi na nkowa nke mkpuredemede ato ndi a na-anochi anya ozi ndi mmuo ozi ato.

Mmuo-ozu mbu nke Mkpughe iri na anọ na-akowa ozioma ebighi ebi, wee gwa uwa niile ka ha “tuọ Chineke egwu” ma nye Ya otuto site n’ikpo isi ala nye Onye Okike. Nkowa nke (Aleph), nke mbu n’ime mkpuredemede atọ ahụ, bu “Chineke Di Nso, Ebighi Ebi, na, dika Onye Okike nke mmadu, Chineke ahụ ndi mmadu kwesiri iji nsopuru na-atu egwu ma kpo isi ala nye Ya.”

Aleph na-anochi anya ozi nke mmuo ozi mbu.

Ozi nke mmuo ozi nke abuo na-akpo mmadu ka ha si na Babulon puta, na-akara oge a na-awusa Mmuo Nso, ma na-akowaputa nnupisi nke Babulon. Nkowa nke (Mem) jikotara ya na mmiri, (akara nke iwusa Mmuo ahụ) ma o bu mkpuredemede nke iri na ato n’usoro mkpuredemede, ebe onuogu iri na ato bu akara nke nnupisi, si otu a akowaputa Babulon. Mem na-anochi anya ozi nke mmuo ozi nke abuo.

Mmuo-ozu nke ato na-adọ mmadu aka na nti megide inata akara nke anu ohia ahụ, na-akowaputa igwe abuo nke ndi na-efe ofufe na iwe Chineke. Nkowa nke (Tav) bu na o na-anochi anya “akara,” (akara nke anu ohia ahụ) o na-anochikwa anya akara-nkwa nke okike (akara-nkwa nke Chineke). Mkpuredemede ahụ n’onwe ya di n’udi obe. Tav na-anochi anya ozi mmuo-ozu nke ato.

“Kedu ihe bu akara nke Chineke di ndu, nke a na-edobe n’egedege ihu ndi Ya? O bu akara nke ndi mmuo-ozu puru igu, ma o bughu anya mmadu; n’ihi na mmuo-ozu na-ebibi aghaghị ihu akara mgbaputa a. Uche nwere nghota ahwo ihe iriba ama nke obe Kalvari n’ime umu nwoke na umu nwanji ndi Onyenwe anyi kuchiri. E wepuru mmehie nke njehie iwu Chineke. Ha yi uwe agbamakwukwo ahụ, ha na-erubekwa isi ma buru ndi kwesiri ntukwasị obi n’iwu niile nke Chineke.

“Onyenwe anyi agaghị agbaghara ndi maara eziokwu ma o buru na ha ejighi okwu na omume na-erube isi n’iwu Ya.” Maranatha, 243.

Okwu Hibru a sughariri dika “eziokwu” mejuputara mkpuredemede ato, nke nke o bua n’ime ha nwere nkowa nke ya. Nkowa ato ndi ahụ bukwu nkowa nke ozi ndi mmuo ozi ato ahụ. Ha bukwu nkowa nke ozi mmuo ozi mbu ahụ, n’ihi na ozi mmuo ozi mbu ahụ bu ozi ahụ n’mmalite nke Adventism, ma ozi mmuo ozi nke ato bu ozi ahụ na njedebe nke Adventism. N’ihi na Jisos ji mmalite gosi njedebe, mmuo ozi mbu ahụ nwere ihe iriba ama amuma niile nke ozi mmuo ozi nke ato. N’ime ime otu a, nkowa nke mkpuredemede Hibru ato ahụ ghorọ ihe nnochianya o bughu naani nke ozi mmuo ozi nke ato, kama burukwa ihe nnochianya nke ozi mmuo ozi mbu ahụ.

A gwara Jon n’Akukwo Mkpughe ka o dee ihe ndi di n’oge ahụ, ma n’ime ime nke a, o ga-abukwa n’otu oge ahụ na-edo ihe ndi ga-adi n’odinihu. O deoro mmalite ahụ iji gosi njedebe. N’okwu doro anya nke na-enweghi mgbagwoju anya o bua, a gwaala ndi Adventist nke Ubochi nke Asaa ka ha muo ma kwusaa ozi ndi Millerite, nke bu ozi nke mmuo-ozu mbu. N’imu na n’ikwusa eziokwu ndi ahụ na akuko ahụ, anyi ga na-ekwusa ozi nke mmuo-ozu nke ato ma na-emegharikwa akuko ihe mere eme nke mmuo-ozu mbu.

“Chineke anaghị enye anyi ozi oheru. Anyi ga-ekwusara ozi ahụ nke n’afọ 1843 na 1844 kpoputara anyi n’ime uka ndi ozo.” Review and Herald, January 19, 1905.

“A ga-eme ka ozi nile e nyere site n’afọ 1840–1844 buru ndi nwere ike ugbo a, n’ihi na e nwere otutu mmadu ndi furu efu n’imata ebe ha guzo. Ozi ndi a ga-eru uka niile.” Manuscript Releases, mpiakota nke 21, 437.

“A ghaghị ugbo a imu ma kwusaa eziokwu ndi ahụ anyi natara n’afọ 1841, ‘42, ‘43, na ‘44.” Manuscript Releases, voliumu 15, 371.

“Ido aka na nti ahụ abiala: A gaghị ekwe ka ihe obula bia nke ga-akpaghasi ntoala nke okwukwe ahụ anyi no na-ewuli elu kemgbe ozi ahụ biara n’afọ 1842, 1843, na 1844. Anọ m n’ime ozi a, ma kemgbe ahụ anowo m na-eguzo n’ihu uwa, na-eguzosi ike n’ihe n’ihè ahụ Chineke enyela anyi. Anyi ebughi n’obi iwepu ukwu anyi n’elu ikpo okwu ahụ e debere ha, dika ubochi na ubochi anyi ji ekpere siri ike na-achọ Onye-nwe-anyi, na-achọ ihè. I chere na m puru ihapu ihè ahụ Chineke enyela m? O ga-adị ka Nkume Ebighi Ebi. O nowo na-edu m kemgbe e nyere ya.” Review and Herald, April 14, 1903.

Ozi nke mmuo ozi mbu na akuko ihe mere eme ebe e gosiputara ozi ahụ na-adako ma na-akowaputa akuko anyi ugbo a—ya na ufodu mkpachapu anya amuma. Akuko abuo ahụ ka a na-anochitekwa anya site n’akwukwo ozi ato Onye-okà-asusu nke Chukwu ji kpuo okwu ahụ bu “eziokwu.” Ma okwu ahụ bu “eziokwu” na-anochi anya ozi oma ebighi ebi.

Akuko ihe mere eme nke ndi Millerite na mmalite nke Adventism na-anochi anya mmuo-ozi mbu, ma akuko ihe mere eme di na njedebe nke Adventism nke mmuo-ozi nke ato na-anochi anya ya bu akuko ihe mere eme ndi yiri ibe ha, ma ha nwere ufodu odiche.

Mmuo-ozi mbu na-ekwuputa mmeghe nke ikpe ahụ, ma mmuo-ozi nke ato na-ekwuputa mmechi nke ikpe ahụ. Odidi amuma nke akuko ihe mere eme nke Adventism siri puta bu otu ihe ahụ n’akuko mmalite ya na n’ogwugwu ya. A puru igosi na nsotu nke o bu na-agbaso nzokwu ato nke ndi mmuo-ozi ato ka ha na-abata n’akuko ihe mere eme. Ma ndi mmuo-ozi ato ahụ bukwu mkpuredemede ato ahụ. Ya mere, usoro amuma nke ihe omume n’akuku abuo nke Adventism dabeere n’ukwu ato nke ndi mmuo-ozi ato ahụ, bu ndi akara-uzo nke a na-anochikwa anya ha site n’ime mkpuredemede Hibru ato ahụ nke na-emeputa okwu ahụ bu “eziokwu.”

Alfa bu mmalite nke Adventizim, Omega bu njedebe nke Adventizim, akwukwo ozi di n’etiti ha, ebe o bu akwukwo ozi nke iri na ato, ya mere o na-akowa nnapuisi nke Adventizim site na mmalite ya ruo na njedebe ya.

A na-agwa anyi banyere ebe uzo Chineke di:

Uzo gi, O Chineke, di n’ebe nsọ: onye bu Chineke di ukwu dika Chineke anyi? Abu Oma 77:13.

N’ebe nsọ ahụ ka anyi na-ahụ na uzo Chineke si aru oru bu otu nzokwu ato ahụ di ka ozi ndi mmuo ozi ato ahụ. N’ogige mputa, itu egwu Chineke na-eduga mmadu iweta aja ma nweta izi ezi. N’Ebe Nso, e ji ndu ekpere, nke ebe ichuaja isi-uto na-anochi anya ya, na ndu omumu, nke tebul achicha ngosi na-anochi anya ya, na ndu ije-ozi, nke ihe ndoba oriona na-anochi anya ya, gosi ido nsọ. Ebe Kachasi Nso na-anochi anya ikpe. Mgbe anyi nwere itu egwu Chineke dika e si nochite ya anya n’ozi mmuo ozi mbu, anyi na-achọ izi ezi n’ala obe ahụ, n’ogige mputa. Mgbe e meela ka

anyị buru ndi ezi omume (mee anyi ndi ezi omume), anyi na-eje ije n'ohuru nke ndu a doro nsọ (itolite n'idi nsọ) dika Ebe Nso na-anochi anya ya. Ebe Nso na-anochi anya oru Onye Kraist di ka ndi Millerite ruzuru ya n'oge ozi mmuo ozi nke abuo nke Mkpu Etiti Abali so ya. Ebe e mere ka anyi buru ndi ezi omume ma doro anyi nsọ, a kwadebere anyi maka ikpe nke Ebe Kachasi Nso na-anochi anya ya. Nzokwu atọ nke ebe nsọ ahụ, ndi na-anochi anya, n'etiti ihe ndi ozo, mkpuruokwu nka mmuta okpukpe atọ—izi ezi, ido nsọ, na inye otuto—nakwa ndi na-anochi anya ozi ndi mmuo ozi atọ ahụ, ma n'ezie kwa na-anochi anya ozi mmuo ozi mbu ahụ, ma n'ezie kwa na-anochi anya mkpuruedemede atọ e ji kee okwu ahụ bu “eziokwu.”

N'ogige ulo nsọ ahụ, anyi na-ahukwa nzokwu atọ ahụ dum. Nzokwu mbu ibanye n'ulo nsọ ahụ aghaghi igosi nzokwu ikpezu nke ulo nsọ ahụ, dika mmuo ozi mbu si yikoo mmuo ozi nke atọ. Nzokwu mbu n'ogige ahụ bu igbu aja ahụ, nke na-anochi anya izi ezi. Nzokwu nke abuo bu odo isa ahụ ebe a na-ewepu abuba ahụ (mmehie) ma sachaa aja ahụ tupu nzokwu ikpezu ahụ. Mmiri nke odo isa ahụ bu otu njirimara nke nzokwu nke abuo. Nzokwu nke atọ bu n'ezie aja nsure oku ahụ, nke nochiri anya Kraist n'obe ebe e mezuru ikpe. Otu nzokwu atọ ahụ dikwa n'nzokwu mbu nke ulo nsọ ahụ, dika otu nzokwu atọ ahụ di n'ozu mmuo ozi mbu. Ukpuru nke alfa na omega di n'ime ulo nsọ ahụ, dika o di n'ozu ndi mmuo ozi atọ ahụ, dika o dikwa n'ime mkpuruedemede ndi na-akpu okwu a bu “eziokwu.”

Amuma afo 2300 nwere otu nhazi ahụ kpomkwem. Amuma ahụ malitere site n'iwu atọ ma kwusi na mbata ozi nke mmuo-ozu nke atọ n'ubochi Oktoba 22, 1844. Amuma ahụ na-egosiputa ahiri amuma ise, ma akuko ihe mere eme di na mmalite nke amuma afo 2300 ahụ na-anochi anya akuko njedebe nke nke o bua n'ime amuma ise ahụ. Mmalite na njedebe nke amuma afo 2300 ahụ dum nwere iwu atọ, ma o na-ejedebe na ozi atọ.

Mbido amuma ahụ n'afọ 457 T.K. mere n'oge nsogbu, ma nyeere ndi Juu aka ilaghachi ma wughachi ulo nsọ na obodo ahụ. Di ka amuma ahụ siri kwuo, afo 49 ka e mesiri, mgbe oru ahụ e malitere n'afọ 457 T.K. gasiri, e mechara ya n'oge nsogbu. Mbido afo 49 ahụ na-egosi njedebe afo 49 ahụ.

457 T.O.A. na-akara mmalite nke amuma ahụ nke na-akowaputa iteba mmanu Kraist n'oge baptizim Ya. Iteba mmanu Ya akaraala mmalite nke oru Ya n'ikpokokota otu ndi ga-abu umu amaala nke Jerusalem Ohuru, o bughu Jerusalem Ochie, dika e si kpokokota Izrel oge ochie ka ha wughachi Jerusalem nkiti n'afọ 457 T.O.A.

Afo 457 T.K. na-akowakwa mmalite amuma ahụ nke na-egosi mgbe a ga-akpogide Kraist n'obe. Nwanyị White na-eme ka akuko ihe mere eme nke obe kwekoo na Nnukwu Mgbagwoju-anya nke Oktoba 22, 1844, o na-emekwa ka akuko ihe mere eme nke igafe Osimiri Uhie kwekoo na Nnukwu Mgbagwoju-anya ahụ. N'afọ 457 T.K. e nwere mgbagwoju-anya nke ghoru onyinyo mgbagwoju-anya nke ndi Hibru n'Osimiri Uhie, Nnukwu Mgbagwoju-anya nke ndi Adventist, mgbagwoju-anya nke ndi na-eso uzọ n'obe, na nke Ezra n'afọ 457 T.K.

“Ezra atwo anya na onu ogugu buru ibu ga-alaghachi na Jerusalem, ma onu ogugu ndi zaghachiri oku ahụ di ntakiri n'uzo na-akuda mmuo. Otutu ndi nwetara ulo na ala enweghi ochicho ihapu onwe ha n'uzo ichu aja nke ihe onwunwe ndi a. Ha huru idi mfe na nkasi obi

n'anya, ma o zuru ha oke inogide ebe ahụ. Ihe nlereanya ha ghorọ ihe mgbochi nye ndi ozo, ndi, ma o bughị ya, gaara ahoro ijiko odinhu ha na ndi ahụ na-aga n'ihu site n'okwukwe.”
Prophets and Kings, 612.

Afo 457 BC na-akwadokwa mmalite amuma ahụ nke na-akowa mgbe a ga-agba Izrel oge ochie alukwaghim n'aka Chineke, ma kporo ndi mba ozo ozioma ahụ, nke na-egosi njedebe nke oge amara puru iche nke afo 490 e nyere karisja Izrel oge ochie. Ya mere, afo 457 BC na-egosi mmalite oge amara ha, ma afo 34 AD na-egosi njedebe oge amara ha, na-anochi anya na oge amara ndi Adventist malitere n'afọ 1844 ma na-agwu na iwu Uka.

E nwere oge amuma ime nke ozo ole na ole n'ime amuma afo 2300, ma ha niile nwere akara puru iche nke Alfa na Omega. Mmalite ha na-egosi njedebe ha.

O di mkpa iriba ama na e mere Izrel oge ochie ndi na-edebe iwu Chineke n'aka, nakwa na e mere Izrel nke oge a o bughị naani ndi na-edebe iwu Ya n'aka, kama kwa ndi na-edebe amuma Ya n'aka. Mgbe Onyenwe anyi banyere n'ogbugba ndu ya na Izrel oge ochie, O mere ha ndi na-edebe Iwu Iri ahụ n'aka dika e dere ha n'elu mbadamba nkume abuo. Mgbe O banyere n'ogbugba ndu ya na Izrel nke oge a n'akuko ihe mere eme nke ndi Millerite, O mere ha ndi na-edebe okwu amuma Ya n'aka dika e gosiri ya n'elu mbadamba abuo nke Habakok, ndi e ji chaati ndi pionia nke 1843 na 1850 nochite anya ha. Mmalite nke Izrel oge ochie na-akowaputa mmalite nke Izrel nke oge a.

“Onyenwe anyi kporo ndi Ya, Izrel, puta, wee kewapu ha n'uwa, ka O wee nyefee ha ntukwasi obi di nsọ. O mere ha ndi nchekwa nke iwu Ya; O wee bu n'obi site n'aka ha idobe n'etiti mmadu omuma banyere Onwe Ya. Site n'aka ha ka ihè nke eluigwe ga-enwu puta ruo n'ebe gbara ochichiri nke uwa, a ga-anukwa olu na-ario ario n'ebe ndi nile no ka ha si n'ikpere arusi ha laghachi ijere Chineke di ndu na ezi Chineke ozi.”

“O buru na ndi Hibru nogidesiri ike n'ihe e tinyere n'aka ha, ha gaara abu ike n'uwa. Chineke gaara abu ihe nchebe ha, O gaara ebulikwa ha elu karja mba ndi ozo niile. A gaara egosiputa ike na eziokwu Ya site n'ime ha, ha gaara apatakwa n'okpuru ochichi Ya nke amamihe juputara na ya na nke di nsọ di ka ihe atu nke idi elu ochichi Ya karja udi ofufe arusi niile. Ma ha edebereghi ogbugba ndu ha na Chineke. Ha soro omume ofufe arusi nke mba ndi ozo; ma kama ime ka aha Onye Okike ha buru otuto n'uwa, ha wetara ya n'onodu nleli.”

“Ma nzube Chineke aghaghi imezu. A ghaghi ime ka uwa mara ihe omuma nke uche Ya. Chineke wetara aka mmegbu n'elu ndi Ya, wee chusaa ha dika ndi a dotara n'agha n'etiti mba di iche iche. N'ime ahuhu, otutu n'ime ha cheghariri n'ihe ojoo ha, ma choo Onyenwe anyi. Ya mere, ebe a chusasiri ha n'ala ndi mba ozo, ha gbasara ihe omuma banyere ezi Chineke n'ebe nile.”

“N'ubochi a, Chineke akpowo nzuko-Ya, dika O kporo Izrel oge ochie, ka o guzo dika ihè n'uwa. Site n'oke mma nkewa nke eziokwu,—ozi nke mmuo ozi mbu, nke abuo, na nke ato,—O kewaputara otu ndi mmadu n'ebe uka di iche iche no na n'ebe uwa no, iji weta ha n'ime nso di nsọ nke Ya onwe Ya. O mewo ka ha buru ndi e nyefere idebe iwu-Ya, ma nyefee ha nnukwu eziokwu nke amuma maka oge a. Dika okwu nsọ ahụ e nyefere Izrel oge ochie, ndi a bu ntukwasi obi di nsọ a ga-agwa uwa.”

“Amuma na-ekwuputa na mmuo-ozu mbu ga-eme nkwusa ya nye ‘mba niile, na agburu, na asusu, na ndi mmadu.’ Ido aka na nti nke mmuo-ozu nke ato, nke bu akuku nke otu ozi ato ahụ, nke bukwa ozi maka oge a, agaghị adi obere n’igbasa ebe nile. A ga-ebuli elu okoloto nke e dere n’elu ya, ‘Iwu nile nke Chineke na okwukwe Jisos.’ A ga-eme ka ike nke ozi mbu na nke abuo bawanye n’ozu nke ato. E gosiri ya n’amuma ahụ dika otu mmuo-ozu na-efe n’etiti eluigwe na-ekwusa ya n’oke olu, o ga-adotakwa nti nke uwa.”

“Egwu kacha njo e ji tuo mmadu egwu a kpoturula ndi mmadu anwu anwu di n’ozu mmuo ozi nke ato. Nke ahụ aghaghị ibu mmehie di egwu nke na-akporo iwe Chineke gbadata n’enweghi ebere e jikotara ya. Ma a hapughi mmadu n’ochichiri banyere okwu a di mkpa; a ga-enye uwa ido aka na nti megide ife anu ohia ahụ na onyinyo ya tupu nleta nke ikpe Chineke, ka mmadu nile wee mara ihe mere e ji etinye ikpe ndi ahụ, ma nwee ohere igbanahu ha.” Signs of the Times, January 25, 1910.

Imeputa mbadamba abuo ahụ n’imezu Habakuk isi nke abuo bu mmezu nke otutu amuma.

M ga-eguzo n’elu ebe nche m, m ga-edokwa onwe m n’elu ulo elu nche, m ga-elekwa anya ihu ihe O ga-agwa m, na ihe m ga-aza mgbe a baara m mba. Onyenweanyi wee zaa m, si, Dee ohu ahụ, meekwa ka o doo anya n’elu mbadamba akwukwo, ka onye na-agu ya wee gbaa oso. N’ihi na ohu ahụ ka diri oge a kara aka, ma n’ogwugwu ya o ga-ekwu okwu, o gaghikwa agha ugha: obuna ma o buru na o na-egbu oge, chere ya; n’ihi na o ga-abia n’ezie, o gaghikwa egbu oge.

Lee, mkpuru obi ya nke ebuliri elu adighi ziri ezi n’ime ya: ma onye ezi omume ga-adi ndu site n’okwukwe ya. Habakkuk 2:1–4.

Imeputa ma chaati ndi pionia nke 1843 ma chaati ndi pionia nke 1850 bu mmezu nke amuma. Omumu nke Tebul Habakuk na-enye ihe ama zuru ezu banyere nke a. Ma akuku Akwukwo Nso di na Habakuk na-enye onyinye di mkpa n’isi okwu a n’ime mkparita uka anyi.

“Ahuru m na e duziri chaati 1843 site n’aka Onyenwe anyi, nakwa na a gaghị agbanwe ya; na onuogugu ndi ahụ di nnoo ka O choro ka ha di; na aka Ya dikwasiri ya ma zoo njehie di n’ime ufodu n’ime onuogugu ndi ahụ, nke mere na o dighi onye puru ihu ya, ruo mgbe e wepuru aka Ya.” Early Writings, 74, 75.

Mgbe afo 1843 gasiri, Onyenwe anyi nyere ntuziaka ka e mee chaati ozo, ma ka a ghara igbanwe chaati mbu nke 1843, ma e wezuga site n’ike mmuo nso.

“Ahuru m na a ga-eme ka eziokwu ahụ doo anya n’elu tebul nile, na uwa na uju ya bu nke Onyenwe anyi, nakwa na ekwesighi ichekwa uzọ di mkpa a ga-esi mee ka o doo anya. Ahuru m na Onye-nwe-ayi duziri eserese ochie ahụ, nakwa na obuna otu akara di na ya ekwesighi igbanwe ma e wezuga site n’ike mmuo nso. Ahuru m na onu ogugu ndi di n’eserese ahụ di nnoo ka Chineke choro ka ha di, nakwa na aka Ya di n’elu ya ma zochie njehie di n’ime ufodu n’ime onu ogugu ahụ, ka onye obula ghara ihu ya ruo mgbe ewepuru aka Ya.” Spalding and Magan, 2.

Mgbe mụ na Nwanna Nichols bi—onye meputara chaatị nke 1850—n’oge ọ na-eme chaatị ahụ, Nwannaanyi White kwuru na ọ huru chaatị nke 1850 n’ime Baiḅul.

“Ahuru m na Chineke no n’oru mbiputa chaatị nke Nwanna Nichols. Ahuru m na e nwere amuma banyere chaatị a n’ime Akwukwo Nso, ma ọ buru na e debere chaatị a maka ndi Chineke, ọ buru na ọ zuru ezuru maka otu onye, ọ zuru ezuru kwa maka onye ozo, ma ọ buru na otu onye choro ka a tee chaatị oheru n’ogo ka ukwu, mmadu nile na-achokwa ya n’otu aka ahụ.” Manuscript Releases, volume 13, 359.

Habakuk nyere iwu, si: “Dee oheru ahụ, mee ka ọ doo anya n’elu mbadamba nkume.” Mbadamba nkume abuo nke Habakuk bu ihe nnochianya nke ogbugba-ndu Chineke na Adventism mere mgbe O mere ha ebe a na-edebe amuma Ya, dika O mere mgbe O batara n’ogbugba-ndu na Izrel oge ochie ma nye ha mbadamba nkume abuo nke iwu ahụ na oru nke ibu ndi na-edebe iwu ahụ. Ma Habakuk na-akowa otu ndi na-efe ofufe abuo n’ihe metutara mbadamba nkume ndi ahụ nke ga-eme ka oheru ahụ doo anya. Otu otu, nke “mkpurubi ya eweliri elu” ma “o bughị nke ziri ezi,” na otu ozo nke a na-akowa dika “onye ezi omume” nke “ga-adi ndu site n’okwukwe ya.”

Oḍinaya nke Habakkuk na-akowaputa na ndi a kpara n’ihi ezi omume na-adi ndu site n’okwukwe nke dabere n’Okwu amuma, dika e si anochi anya ya site na mbadamba abuo ahụ, ya mere ndi a na-akparaghi n’ihi ezi omume ajula mmalite nke Adventism. Isi ihe m choro ikwuputa dabeere n’otu akuku Akwukwo Nso anyi tulere oge gara aga. O na-agu,

“Ma isiokwu ndi di ka ebe nso, n’ihe metutara ubochi 2300, iwu nile nke Chineke na okwukwe nke Jizos, ka e mere n’uzo zuru oke iji kowaa mmeghari Advent nke gara aga ma gosi ihe onodu anyi ugbu a bu, guzosie okwukwe nke ndi na-enwe obi abuo ike, ma nyekwa ntukwasị-obi banyere odinihu ahụ di ebube. Ndi a, ahwo m ugboro ugboro, bu isiokwu ndi bu isi nke ndi ozi kwesiri ilekwasi anya na ha.” Early Writings, 63.

Anyi ka nyochachara eziokwu ano ndi a niile; ebe nso, ubochi 2300, iwu nile nke Chineke na okwukwe Jizos. Anyi tinyere eziokwu ano ndi a niile n’ime usoro eziokwu ahụ nke “a kpara nke oma nke ukwu iji kowaa ije Obibia ahụ gara aga ma gosi ihe onodu anyi ugbu a bu.” Usoro ahụ bu “iwu nke mbu a kporo aha ya,” ọ bu akara puru iche nke Alfa na Omega, ọ bukwu usoro eziokwu, n’ihi na okwu ahụ bu “eziokwu” nwere otu akara puru iche ahụ dika eziokwu ano ahụ niile a kowara di ka “eziokwu nke ugbu a” nke e mere iji kowaa mmalite nke Adventism.

Ma ọ dighi ihe ozo, nke a putara na okwu ahụ a sughariri di ka “eziokwu” nke anyi na-atule bu okpurukpu nke ozioma ebighi ebi, ọ bukwu okpurukpu nke ozi ido aka na nti ikpeazu, ọ bukwu okpurukpu nke ozi mmuo ozi nke ato, ọ bukwu akuku di ukwu nke Mkpughe nke Jizos Kraist.

Ozi ido aka na nti ikpeazu ahụ, nke a nochiri anya ya di ka Mkpughe nke Jizos Kraist n’amaokwu ato mbu nke Mkpughe isi nke mbu, ka a gbara ama ya ugboro nke abuo n’ogwugwu Mkpughe. Ogwugwu Mkpughe na-agbakwa akaebe banyere amaokwu mbu nke Agba Ochie nakwa amaokwu ikpeazu nke Agba Ochie. Site n’ihe ntuka ano ahụ, a puru isi n’oru iwu nke eluigwe nke itukwasị ahiri amuma n’elu ahiri amuma kpebie na ozi ido aka na nti ikpeazu ahụ metutara mmekorita Onye Okike nwere n’ebe ndi O kere eke no. O metutara ike okike Ya. O metutara otu e si ebufe ike okike Ya nye nzuko-Ya. O metutara agwa nke Chineke nke na-eme ka ogwugwu mata na mmalite. O bu

ozì na-abjia ozugbo tupu mmechi nke oge amara, ma karĩa nke ahụ. Mgbe a tulere ya ọnu, ọ bụ banyere ike okike Chineke! Ma nkwpuputa mbụ banyere ike okike Ya dị ná mmalite Jenesis isi nke mbụ, site n'amaokwu mbụ ruo isi nke abụọ amaokwu nke atọ.

Na mbido, Chineke kere eluigwe na ụwa. Ụwa adighikwa n'usoro, ọ togboro n'efu; ọchichiri dikwa n'elu iru miri emi. Mmuo nke Chineke nokwa na-agaghari n'elu iru mmiri.

Chineke wee si, Ka ihè di: ihè wee di. Chineke wee hụ ihè ahụ, na ọ di mma: Chineke wee kewapu ihè ahụ n'ebe ọchichiri no. Chineke wee kpoo ihè ahụ Ụbọchi, ọchichiri ahụ kwa ka Ọ kporo Abali. Mgbede na ututu wee buru ubochi mbu.

Chineke wee si, Ka mbara-elu di n'etiti mmiri nile, ka o kewakwa mmiri na mmiri. Chineke wee mee mbara-elu ahụ, kewapukwa mmiri ndi di n'okpuru mbara-elu ahụ n'ebe mmiri ndi di n'elu mbara-elu ahụ no: o wee buru otu a. Chineke wee kpoo mbara-elu ahụ Eluigwe. Mgbede eruo, ututu eruo, ọ buru ubochi nke abuo.

Chineke wee si, Ka mmiri ndi di n'okpuru eluigwe zukota n'otu ebe, ka ala akoro wee puta ihè: o wee buru otu a. Chineke wee kpoo ala akoro ahụ Ụwa; nzukokota mmiri ahụ ka Ọ kporo Oké Osimiri: Chineke wee hụ na ọ di mma. Chineke wee si, Ka ụwa miputa ahijia, na mkpuruosisi na-amị mkpuru dika udi ha si di, nke mkpuru ha di n'ime onwe ha, n'elu ụwa: o wee buru otu a. Ụwa wee miputa ahijia, na mkpuruosisi na-amị mkpuru dika udi ha si di, na osisi na-amị mkpuru, nke mkpuru ya di n'ime onwe ya, dika udi ya si di: Chineke wee hụ na ọ di mma. Anyasi na ututu wee buru ubochi nke atọ.

Ma Chineke kwuru, Ka ihè di iche iche puta n'mbara eluigwe iji kewaa ehie na abali; ka ha burukwa ihe iriba ama, na maka oge di iche iche, na maka ubochi, na afọ: ka ha burukwa ihè di iche iche n'mbara eluigwe iji mune ihè n'elu ụwa: o wee di otu ahụ. Ma Chineke mere nnukwu ihè abuo; ihè nke ka ukwu ka ọ na-achi ehie, ihè nke ka nta ka ọ na-achi abali: o mekwara kpakpando ndi ahụ. Ma Chineke debere ha n'mbara eluigwe iji mune ihè n'elu ụwa, Na iji chia ehie na abali, na iji kewaa ihè na ọchichiri: Chineke wee hụ na ọ di mma. Anyasi na ututu wee buru ubochi nke anọ.

Chineke wee si, Ka mmiri muoputa n'uba ihe ọ bula na-akpu akpu nke nwere ndu, na nnu nu nke ga-efeghari n'elu ụwa n'ime mbara sara mbara nke eluigwe. Chineke wee kee anu ukwu nke di n'ime oké osimiri, na ihe ọ bula di ndu nke na-akpu akpu, nke mmiri mutara n'uba, di ka udi ha si di, na nnu nu ọ bula nwere nku, di ka udi ya si di: Chineke wee hụ na ọ di mma. Chineke wee gozie ha, si, Mutanu omumu, bawanu uba, mejuputanu mmiri nile di n'ime osimiri, ka nnu nu baakwa uba n'elu ụwa. Anyasi wee ruo, ututu wee ruo: ọ bu ubochi nke ise.

Ma Chineke kwuru, Ka ụwa muta ihe di ndu di ka udi ha si di, anu ulo, na ihe na-akpu akpu, na anu ohia nke ụwa dika udi ha si di: o wee buru otu ahụ. Chineke wee mee anu ohia nke ụwa dika udi ha si di, na anu ulo dika udi ha si di, na ihe nile ọ bula na-akpu akpu n'elu ụwa dika udi ha si di: Chineke wee hụ na ọ di mma. Ma Chineke kwuru, Ka Anyi mee mmadu n'onnyinyo Anyi, dika oyiyi Anyi si di: ka ha nkwaa ọchichi n'elu azu nke oké osimiri, na n'elu nnu nu nke ikuku, na n'elu anu ulo, na n'elu ụwa nile, na n'elu ihe ọ bula na-akpu akpu nke na-akpu akpu n'elu ụwa. Ya mere Chineke kere mmadu n'onnyinyo nke Ya; n'onnyinyo Chineke ka O kere ya; nwoke na nwanyi ka O kere ha. Chineke wee gozie ha, Chineke wee si

ha, Mụtanụ ọmụmu, ba ụba, mejupụtakwa ụwa, meriekwa ya: nwekwaanụ ọchịchị n'elu azụ nke oké osimiri, na n'elu nnunụ nke ikuku, na n'elu ihe ọ bụla dị ndụ nke na-agaghari n'elu ụwa. Chineke wee si, Lee, enyewo M unu ahịhia ọ bụla nke na-amị mkpuru nwere mkpuru n'ime ya, nke dị n'elu ụwa nile, na osisi ọ bụla nke n'ime ya dị mkpuru osisi nke osisi na-amị mkpuru nwere mkpuru n'ime ya; ọ ga-abụuru unu nri. Ma nye anụ ọhia ọ bụla nke ụwa, na nnunụ ọ bụla nke ikuku, na ihe ọ bụla na-akpu akpu n'elu ụwa, nke ndụ dị n'ime ya, enyewo M ahịhia ndụ ndụ niile ka ọ buru nri: o wee buru otú ahụ. Chineke wee hụ ihe nile O mere, ma, lee, ọ dị ezigbo mma. Mgbede na ututu wee buru ubochi nke isii. Otú a ka e si mechaa eluigwe na ụwa, na usuu ha niile. N'ubochi nke asaa Chineke gwuchara oru Ya nke O mere; O wee zuo ike n'ubochi nke asaa site n'oru Ya niile nke O mere. Chineke wee gozie ubochi nke asaa, dookwa ya nsọ: n'ihia na n'ime ya ka O zuru ike site n'oru Ya niile nke Chineke kere ma mee. Jenesis 1:1–2:3.

Amaokwu ndi gara aga na-anochi anya ama zuru ezu nke ihe e kere eke nile, na-ekwusi ike na okwu Chineke nwere ike okike.

Ka ụwa nile tọọ Jehova egwu: ka ndi niile bi n'ụwa guzoro n'itunanya n'ihu Ya. N'ihia na Okwuru okwu, e wee mee ya; O nyere iwu, o wee guzosie ike. Abụ Oma 33:8, 9.

A na-eji otu ike okike ahụ nke kere ụwa eme ihe site n'aka Kraist iji gbanwee mmadu.

“Ike okike ahụ nke kpọọ ụwa di iche iche ka ha bia n'idi adi no n'okwu Chineke. Okwu a na-enye ike; ọ na-amuputa ndu. Iwu ọ bula bu nkwa; mgbe ochicho nabatara ya, ma mkpuru obi anabata ya n'ime onwe ya, ọ na-ewetara ya ndu nke Onye Na-enweghi nsotu. O na-agbanwe agwa mmadu ma na-emekwa ka e kee mkpuru obi oheru n'onnyinyo Chineke.

“A na-edokwa ndu ahụ n'otu ahukwa. ‘Site n'okwu obula nke na-esi n'onu Chineke aputa’ (Matthew 4:4) ka mmadu ga-adi ndu.” Education, 126.

Mkpughe nke Jisos Kraist na-emesi ike otu e si ebunye Okwu Chineke nye mmadu. O na-abia site n'aka Nna, ruo n'aka Okpara, ruo n'aka mmuo ozi, ruo n'aka onye amuma nke na-edetu ya n'akwukwo ma ziga ya nye nzuko-nsọ. Usoro nkwoforita ahụ e debere n'mmalite na n'ogwugwu akwukwo Mkpughe ka a na-egosikwa site n'ubube Jekob, ebe ndi mmuo ozi na-arigo ma na-agbadata n'ubube ahụ. A na-egosikwa ya site n'okpokọ olaedo abuo nke Zekaraya, ndi na-ebute mmanu ahụ n'ebe nsọ. Usoro nkwoforita di n'etiti Chineke na mmadu bu isiokwu nke amuma Akwukwo Nso, ozi ahụ e zipurukwa n'ihu nwere ike okike ahụ nke mere eluigwe na ụwa. N'usoro nkwoforita ahụ di n'isi nke mbu nke Mkpughe, a ghaghị ighota na ozi e nyefere nzuko-nsọ nwere ike igbanwe onye Laodisia ka o buru onye Filadelfia.

Ma anyi tlee mmalite ma o bu njedebe nke Agba Ochie ma o bu nke Agba Oheru, ozi ahụ bu otu ihe ahụ. Chineke na-ebunye ozi ido aka na nti ikpezu, ọ na-ebukwa ike okike nke Chineke ma o buru na ndi na-anu ya anu ya ma debe ya. Ozi nke na-emezu nke a ka edobere n'ime usoro nsọ nke Alfa na Omega. Mmalite, etiti, na njedebe. Mkpuredemede Hibru ato ndi na-ejikota onu imeputa okwu ahụ bu “eziokwu” bu ozioma ebighi ebi, mkpuredemede ndi ahụ na ihe ha putara, na okwu ahụ ha na-amiputa mgbe e jikotara ha na ibe ha, na-anochi anya ukpuru ahụ nakwa Onye ahụ bu Alfa na Omega. O na-emesi ike okike Ya. Okwu ato ikpezu nke akuko okike ahụ, nke o bula

na-amalite site na mkpụrụedemede atọ ahụ, n'usoro nke na-emejuputa okwu ahụ bụ “eziokwu.”

Okwu atọ ndị bụ njedebe nke akụkọ okike ahụ na-amalite site na mkpụrụedemede atọ nke, mgbe ejikọtara ọnu, na-emeputa okwu ahụ bụ “eziokwu.” Okwu atọ ikpeazụ nke amaokwu ahụ na-amalite site na mkpụrụedemede א (Aleph), מ (Mem), na ט (Tav) n'usoro. A na-atughari okwu atọ ndị ahụ dika “Chineke,” “kere,” na “mere.” Okwu atọ ndị a, nke ọ bụla n'ime ha na-amalite site na mkpụrụedemede א (Aleph), מ (Mem), na ט (Tav) n'usoro ahụ, na-emesiwanye izu oke na nhazi nke akụkọ okike ahụ ike. Ndị nkọwa Juu achoputala usoro a dika otu ągwà asụsụ na-adoro mmasị nke ederede Hibru ahụ.

Akụkọ okike na-amalite site n'okwu ndị a, “na mbido,” ma ọ na-ejedebe n'okwu atọ nke na-anochi anya Alfa na Omega, mbido na ọgwụgwụ, onye mbụ na onye ikpeazụ. Ike okike e gosiputara n'akaebe Jenesis na-amalite ma na-ejedebe site n'akara njirimara nke ọkà mmụta asụsụ ahụ dị ebube.

Ihe mbụ nke ihe nke na-egosi ihe ikpeazụ nke otu ihe bụ ihe amụma Jọn kwusiri ike mgbe, site n'ide ihe dị mgbe ahụ, ọ nọkwa n'otu oge ahụ na-edede ihe ga-adị.

Ozi ịdọ aka ná ntị ikpeazụ nke Ilaija nke e sere n'onyinyo ya na njedebe nke Agba Ochie na-akọwaputa otu ụkpụrụ amụma ahụ, n'ime ọndụ nsogbu iwu ụbọchị Sọnde na ọrịa otiti asaa ikpeazụ ndị na-abianụ.

“Iwu a na-akpọ iwu nke mbụ e kwuru banyere ya” na ihe niile ọ na-anochi anya ya bụ “usoro ntọala” a ga-edobe “eziokwu dị ugbo a” n'ime ya. Usoro ntọala ahụ bụ “iwu nke mbụ e kwuru banyere ya,” nke bụkwa otu n'ime agwa Chineke.

N'akwụkwọ Daniel nke na-anochite mmalite nke Adventism na akwụkwọ Mkpughe nke na-anochite njedebe nke Adventism, anyị na-ahụ itunanya myiriita mgbe anyị ji ụkpụrụ nke nke mbụ na-akọwa nke ikpeazụ ele ya anya. Akwụkwọ Daniel na-egosiputa otu agwa Jizos mgbe ọ na-eji aha Palmoni, nke putara onye ịgụ ọnu ọgụgụ nke ihe nzuzo n'uzo dị ebube. Daniel na-ewebatakwa Jizos dika Maikel, onyeisi ndị mmuo ozi. A na-eji Jọn ruo otu ọrụ ahụ Daniel ruru, ọ na-akọwaputa ọ bughị nna ukwu nke mgbako na mwepu, ma ọ bụ onye ndu ndị mmuo ozi, kama nna ukwu nke asụsụ. Mgbe anyị na-atule Jizos dika nna ukwu nke alfabet, anyị kwesikwara itule Abụ Oma 119, isi nke kacha ogologo n'Akwụkwọ Nso.

Abụ Oma 119 bụ akrostiiki alfabetik, nke putara na mkpụrụedemede mbụ nke otu ọ bụla nke amaokwu asatọ na-amalite site n'otu mkpụrụedemede ahụ. E nwere mkpụrụedemede iri abuo na abuo n'alfabet Hibru, ya mere e nwere ngalaba iri abuo na abuo nke amaokwu asatọ. Ngalaba ọ bụla na-amalite site na mkpụrụedemede alfabet ahụ n'usoro alfabet, ma mgbe nke ahụ gasiri, amaokwu asatọ ọ bụla e kenyere mkpụrụedemede ahụ na-amalitekwa site n'otu mkpụrụedemede ahụ. E nwere amaokwu asatọ maka mkpụrụedemede ọ bụla; ya bụ, amaokwu asatọ ugboro mkpụrụedemede iri abuo na abuo nke alfabet Hibru hà nhata ahiri otu nari na iri asaa na isii. Abụ Oma a na-ekwusi ike nrubeisi nye Chineke onye bụ Chineke nke usoro (ya mere ka e si hazie ya n'udi akrostiiki), ọ bughị nke ọgbaghara.

Isiokwu ozo putara ihè n'Abu Oma 119 bu eziokwu miri emi ahụ na Okwu Chineke zuru ezu n'onwe ya. E nwere okwu asato di iche iche a na-eji na-ezo aka n'Okwu Chineke n'ime Abu Oma a dum: iwu, àmà, ntuziaka, ukpuru, iwu-nso, ikpe, okwu, na ikpeazu iwu. N'ihe foro nke nta ka o buru amaokwu o bula, a kporo Okwu Chineke aha. Abu Oma 119 na-ekwuputa o bughị naani agwa nke Akwukwo Nso, kama o na-ekwuputakwa na Okwu Chineke na-egosiputa kpomkwem agwa Chineke n'onwe Ya. Riba ama agwa ndi a nke Chineke e gosiputara n'Abu Oma 119:

1. Ezi Omume Ziri Ezi (amaokwu 7, 62, 75, 106, 123, 138, 144, 160, 164, 172)
2. Ntukwasị obi (amaokwu 42)
3. Ibu Eziokwu (amaokwu 43, 142, 151, 160)
4. Ndi ntukwasị-obi (amaokwu 86)
5. Igbanweghi agbanwe agbanwe (amaokwu 89)
6. Nrugide ebighi ebi (amaokwu 90, 152)
7. Ihe (amaokwu nke 105)
8. Idi ocha (amaokwu 140)

Abu Oma ahụ ji ngozi abuo malite. "Ngoziri agozi" ka ndi uzo ha enweghi ntupo bu, ndi na-ebi ndu di ka iwu Chineke si di, ndi na-edebe ihe-akaebe Ya ma jiri obi ha dum na-achọ Ya. Ndi a bu ihe omumu dijiri anyi n'Abu Oma ukwu a. Okwu Chineke zuru ezu ime ka anyi buru ndi amamihe, izu anyi n'ezi omume, na ikwadebe anyi maka ezi oru o bula (2 Timoti 3:15-17).

N'ezie, Abu Oma 119 bu akuku nke otu isiokwu nke ka na-edozighi nke oma n'awa okpukpe. O metutara amaokwu nke bu amaokwu etiti nke Baibul na isi nke bu isi etiti nke Baibul. O buru na i choo n'intaneti, i ga-ahu arumuka di iche iche nke hiwere isi n'ebe Baibul i na-eji no na ihe ndi ozo yiri nke ahụ. Nsogbu di n'onodu o bula n'arumuka ahụ bu na nkowa nke etiti Baibul, ma o bu nke amaokwu ma o bu nke isi, kwesiri ibu nke Onye dere Baibul kowara, o bughị nke nwaanyi ma o bu nwoke na-amu Baibul ma o bu onye na-enyocha ya n'uzo nkatọ.

Baibul na-akuzi na e nwere mmalite na njedebe nke ihe niile. Ihe niile nwere oge ya.

N'ihe nile, e nwere oge a kara aka, na oge nye nzube o bula n'okpuru eluigwe: oge a ga-amu mmadu, na oge mmadu ga-anwu; oge a ga-aku ihe, na oge a ga-amiputa nke a kuru akuru. Eklisiastis 3:1, 2.

E nwere oge a ga-amu mmadu na oge a ga-anwu ya, ma e nwekwara ndu nke na-eme n'etiti mmalite na njedebe nke ndu anyi. Omumu bu obere oge mkpirikpi n'ime oge, otu ahukwa ka onwu di. Ndu bu etiti ahụ, ma n'ozuzu o nwere akuko ihe mere eme jikoro ya na ya kariya oge a muru anyi na oge anyi nwuru.

Etiti di n'"iwu nke mbu e kwuru" na-enwekari amà ka ukwu kariya nke mbu na nke ikpeazu. Icho otu amaokwu ma o bu otu isiakwukwo n'ime Bible ma kowaa ya dika etiti bu ileghara ihe amà nke Akwukwo Nso anya, obuna ma o buru na mmalite na njedebe bu n'ezie isi ntoala di n'oge; etiti n'ozuzu ya bu oge na-agbati. N'ezie, mmalite, njedebe, na etiti ga-adakoriri n'etiti onwe ha, o bu ezie na otutu mgbe, otu akara uzo ahụ n'onwe ya nke di na njedebe na-abu ihe megidere mmalite.

Jisọs kọwara Jọn Onye-nso-baptizim di ka Ilaija, ha abuo na-egosikwa otu usoro amuma nke ihe omume; ma e kpagburu Ilaija site n'aka nwanyi ajo omume (Jezebel) nke choro itinye Ilaija n'ulo mkporo ma gbuo ya, ma o nweghi mgbe o mere ya. Jón, onye bu akara nke Ilaija, ka nwanyi ojo (Herodias) chokwara itinye n'ulo mkporo ma gbuo ya, o mekwara ya. Ilaija na Jón bu ihe nnochianya ndi a puru iji dochie ibe ha, ma ha nwere ufo du agwa amuma bu agwa ndi na-emegide ibe ha, ma n'agbanyeghi nke ahụ, ha ka na-adoko ibe ha. Ilaija anwughị anwu, ma Jón nwuru. Ighota na ihe iriba ama amuma ndi kwekoro n'ahiri na ibe ha na-abukari ndi na-emegide ibe ha na-enye ndi choro ihu uzo ighota na etiti Akwukwo Nso bu Abu Oma 118.

Mgbe anyi jiri ukuru iwu nke mkpotu mbu di ka anyi na-akowa ya, anyi na-achoputa na mmalite nke etiti Akwukwo Nso bu Abu Oma 117, isi nke kasi mkpumkpu n'ime Akwukwo Nso, nke mejuputara amaokwu abuo. Isi nke 118 na-eso ya, nke bu etiti Akwukwo Nso, isi nke 119 esokwa isi nke 118, nke bu isi nke kasi ogologo n'ime Akwukwo Nso, ma buru njedebe nke etiti Akwukwo Nso. Onye-okaa-asusu ahụ di ebube na-akara mmalite ahụ site n'isi nke kasi mkpumkpu, mesia akara njedebe ahụ site n'isi nke kasi ogologo. Ha bu isi abuo na-emegiderita ibe ha. Mmalite ahụ bu mkpuru, njedebe ahukwa bu ebe osisi ahụ tolitere nke oma n'izu oke, ebe a na-ejikota ama niile di n'etiti ahụ onu. Riba ama Abu Oma 117.

Tonu Jehova, unu mba nile: toonu ya, unu ndi mmadu nile. N'ih na ebere amara ya di ukwu n'ebe anyi no: eziokwu nke Jehova na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Tonu Jehova. Abu Oma 117:1, 2.

Okwu ahụ anyi na-atule, nke e ji mkpuredemede ato mee, ka a sughariri dika "eziokwu" n'amaokwu nke abuo, o na-anochikwa anya mmalite nke etiti Akwukwo Nso, (etiti Akwukwo Nso bu Abu Oma 117-119). Ogwugwu nke etiti ahụ bu Abu Oma 119. Abu Oma 118 bu etiti nke etiti ahụ. Abu Oma 118 di n'etiti isi nke kacha mkpirikpi na nke kacha ogologo n'Akwukwo Nso, ma nke kacha mkpirikpi, nke bu mmalite, na-egosiputa okwu ahụ bu "eziokwu," nke e ji mkpuredemede ato kee, nke na-anochi anya nzokwu ato nke ozioma ebighi ebi, ma burukwa okpukpu-ulo nke ighota eziokwu ahụ. Okpukpu-ulo ahụ bu ukuru na-anochi anya agwa Kraist dika Alfa na Omega.

Ngwucha nke etiti, nke bu isi nke 119, bu uri acrostic n'usoro mkpuredemede e debere n'etiti Akwukwo Nso, na-emesi nnukwu okaaasusu ahụ ike. Ugboro ano n'isi nke 119 ka a sughariri otu okwu ahụ dika eziokwu.

Ewepukwala okwu nke eziokwu n'onu m kpankpan; n'ih na enwere m olileanya n'ikpe gi niile. Amaokwu nke 43.

Ezi omume oma gi bu ezi omume oma ebighi ebi, iwu gi kwa bu eziokwu. Amaokwu nke 142.

I no nso, O Onyenwe anyi; iwu gi niile bukwa eziokwu. Amaokwu nke 151.

Okwu gi bu eziokwu site na mmalite: ma ikpe ziri ezi gi nile na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. Amaokwu nke 160.

Eziokwu dị n'amaokwu ndị a bụ ụkpụrụ amụma Akwụkwọ Nsọ nke na-achọputa ọgwụgwụ site na mmalite, ma eziokwu dị n'amaokwu ndị ahụ bụ na Alfa na Omega etinyela mbinye aka Ya n'etiti Akwụkwọ Nsọ, dika O meworo ya n'isi mmalite na n'ogwụgwụ. Mbinye aka nke Mbụ na Ikpezụ bụ "usoro ntọala" maka igosi ozi ido aka ná ntị ikpezụ nke mmụọ ozi nke atọ. Nke ikpezụ n'etiti ahụ gụnyere amaokwu anọ ndị ji okwu a sughariri dika "eziokwu," ọ bụ ezie na ntụaka nke anọ a sughariri nanị dika "ezigbo." Nke ikpezụ n'ime amaokwu anọ ahụ na-akọwaputa na "site na mmalite," okwu ahụ bụ "ezigbo."

Na mbido, n'akụkọ okike nke Jenesis otu na abụọ, okwu ahụ bụ "eziokwu," ọ bụ ezie na e deghi ya ozugbo, ka e gosiputara n'okwu atọ ikpezụ nke akụkọ okike ahụ, n'ihi na okwu nke ọ bụla na-amalite n'akwụkwọ ozi ndị, n'usoro ha, na-akpụ okwu ahụ bụ "eziokwu." Na mbido ka Okwu ahụ dị, ọ bụkwa site n'aka Ya ka e kere ihe niile, àmà nke okike n'ime Jenesis amalitekwa n'okwu ndị a, "Na mbido," ma kwusị n'okwu atọ na-anọchi anya eziokwu ndị metutara otu njirimara nke Kraist nke n'Aizaya ka a kọwara dika ihe àmà na-egosi na Ọ bụ naanị Ya bụ otu ezi Chineke.

Etiti Akwụkwọ Nsọ (Abụ Ọma 117–119) na-amalite n'isi nke 117 site n'itụ aka n'eziokwu ahụ na mmalite na-anọchi anya ọgwụgwụ site n'iji okwu ahụ bụ "eziokwu." E ji mkpụrụedemede atọ kee okwu ahụ, nke na-anọchi anya ozioma ebighi ebi na ozi ndị mmụọ ozi atọ, ma na-akọwaputa njedebe nke akụkọ okike. Ọgwụgwụ etiti Akwụkwọ Nsọ bụ ngosiputa nke mkpụrụedemede nke Ọkachamara n'asụsụ ahụ dị ebube meputara iji guzobe nghota ahụ na ihe a na-ekpughe ugbo a banyere agwa Ya kwekoro na nkowa nke okwu ahụ bụ mkpughe, n'ihi na Mkpughe nke Jisọs Kraist bụ ozi e mere iji gosiputa otu akụkọ nke agwa Kraist nke ruo ugbo a a amatabeghi nke ọma, ma ọ burugodi na e matara ya. Mkpughe ahụ kwekoro n'usoro ahiri nke akụkọ ihe mere eme ọgbugba-ndu, n'ihi na akụkọ ihe mere eme ọgbugba-ndu gụnyere ihe akaebe nke mgbalị Chineke iji kpughee Onwe Ya site n'aha dị iche iche ka akụkọ Ya na-aputa n'ihu.

"Ụkpụrụ ukwu nke iwu ahụ, nke sitere n'ime ọdidi Chineke n'onwe ya, ka e gosiputara n'okwu Kraist n'elu ugwu ahụ. Onye ọbụla nke na-ewukwasị n'elu ha na-ewukwasị n'elu Kraist, Nkume nke Ebighi Ebi. N'inabata okwu ahụ, anyị na-anabata Kraist. Ọ bụkwa naanị ndị na-anabata okwu Ya n'uzo di otu a ka ha na-ewukwasị n'elu Ya. 'N'ihi na ọ dighi onye puru ito ntọala ozo kariya nke a toworori, nke bụ Jisọs Kraist.' 1 Korint 3:11. 'Ọ dighikwa aha ozo di n'okpuru eluigwe, e nyere n'etiti mmadu, nke anyi ga-eji nweta nzoputa.' Oru 4:12. Kraist, Okwu ahụ, mkpughe nke Chineke,—ngosiputa nke agwa Ya, iwu Ya, ihunanya Ya, ndu Ya,—bụ naanị ntọala nke anyi puru isi wuo agwa nke ga-adigide." Mount of Blessings, 148.

N'ezie, e nwere otutu ihe ndi ozo a ga-akowa gbasara eziokwu a, ma anyi ga-akwusi ebe a.